

Írta: Kricsfalvi Nóra

ÉS MÉG AMIRŐL SEJTELMÜNK SINCS...

Öt rövid kis elbeszélést találunk Susanna Tamara könyvében. Rövidek, ám felkavaróak.

1. Az első – Megint hétfő – egy fiatalasszony naplóján keresztül mutatja be az olvasónak egy örökbefogadott kislány – Dorrie – életének rövid szakaszát. Dorrie általános iskolás, csecsemőkora óta él az örökbefogadó szülőkkel. Egy rendőr talált rá egy szemétkosárban. Az asszonyról tulajdonképpen eleinte nem sejthetjük, hogy tud-e mindent, ami a kis Dorrie-val történik, csak még magának sem hajlandó bevallani, vagy pedig saját súlyos problémái eltompítják ítélőképességét. Ám naplójának mintha minden egyes mondatát végigkísérné valamiféle szörnyű baljós hangulat.... Dorrie-nak egyszer fogalmazást kell írnia az iskolában Az én papám címmel. Az asszonyról kiderül, hogy alkoholiista, a férje pedig, akibe szerelmes megcsalja, és... egy délután előkerül Dorrie szemétkosárba dobott iskolai füzeté, amelyben a következő írás található: „Azt mondják, hogy szörnyek nem léteznek, pedig szörnyek még léteznek. A papám reggel ügyvéd, éjjel pedig szörny. Ha alszom, és félek, hogy kinyílik az ajtó, Teddyhez bújok. Teddy a mackóm, öröktől fogva a barátom. Olyan, mintha szövetből volna, pedig ha kimondom a varázsszót, és megcsókolom a szívét, életre kel, és erősebb mindenkinél. Teddy esténként megígéri, hogy megvéd, hajon a szörny, én pedig minden reggel megígérem neki, hogy ha nagyok leszünk, együtt elszökünk. Sétálgatunk az erdőben, hogy megtaláljuk a legédesebb szedret, meg mézet, amibe beledughatja a mancsát. És akkor majd olyan boldogok leszünk, mint a mesében, ha jó a vége.”

2. Lőve egy otthontalan, tízéves nyúlszájú kislány. Egy dél-jugoszláviai putriban született. Nyúlszájával nemigen mehet férjhez, ezért eladták két takaróért. Új szülei – Mirko és Zveza a gyerekek koldultatásából élnek. Mirko minden este kocsival szedi össze a gyerekeket, ha pedig a zsebek nincsenek tele, kijár a méltó büntetés. A törzshelyén állva Lőve találkozik az Igazságosztóval, egy fehér inges férfivel, aki hazaviszi, vacsorát ad neki, megfürdeti, levetkőzteti, és – megerőszkolja. Rengeteg pénzt fizet. Mirko erre hamar rájön, és sokszor bántja a kislányt. Egy nap lopásért letartóztatják Love-ot (éppen a fehéringes férfinak keres ajándékot, nehogy elveszítse). Ekkor kiderül, hogy terhes. Mielőtt megszületett volna a baba, Lőve izgatottan a férfi lakásához rohan, ahonnan ezúttal meglepő módon egy egész család hangjai szűrődnek ki, és senki nem nyit ajtót. Lőve egy, a férfitől hallott mesét kezd el mesélni a hasában lévő magzatnak. A mese azonban nem válik be, annyira nem, „hogyan ott a sötétben jött világra; érezte, amint ott tocsog a lába között valami melegben, bizonyára vérben.”

3. Egy gyerekkor. A történet tizenöt beszélgetést kísért végig. A férfi, aki elmondja gyermekkorának felkavaró eseményeit, 'valószínűleg már nincs beszámítható állapotban. Édesanyja mindenáron új partnert akart találni magának – végül bejelentette, hogy együtt fog élni valakivel. A kisfiúval senki nem foglalkozott, a pedagógusok sem vettek észre semmilyen depresszióra utaló jelet, pedig jó pár akadt. Édesanyjánál nem talált többet otthonra. A nevelőapjától elszenvedett bántalmazásokért cserébe nála fiatalabb osztálytársait megerőszkolja... A kisfiút súlyos emocionális valamint fizikai abúzus érte több esetben, a legelképezetlenebb kegyetlenkedések – egészen odáig, míg nevelőintézetbe került. Édesanyja nem akarta sem látni, sem visszafogadni. Végül ő maga is egyre inkább elvadult, a nevelőintézetben maga az igazgató erőszakolta meg (!). Aztán mégis hazament. Egy zavaros éjszaka, édesanyja szobájában leszúrta nevelőapját. Később megölte egyik osztálytársát. Hogy megbánta-e? Van-e lelkiismeret furdalása? „Különben pedig ugyanarról van szó, mint két autó

esetében. Összeütköznek? Vagy nem? Attól függ, hogy mikor indultak el.” – mondja a tizenötödik beszélgetés végén.

4. A negyedik történetben egy tizenhat éves lány teherbe esik egy Finnországban állomásozó amerikai katonától, aki természetesen elhagyja. A szülei rábeszélnek, hogy titokban szülje meg a gyereket, azután nevelőintézetbe adják. A lány egész életére megnyomorodik a történetektől, egész életében keresi a kislányát, és halála előtt – fiatalon meghal méhnyakrákban -, amikor végre megtudja hol lakik, már nem tud vele találkozni. Ismét felmerül a kérdés: kit terhel a felelősség? Kinek kell és milyen formában megismertetnie a gyermekeket és fiatalokat jogaikkal? Honnan tudhatják a fiatalok, hogy mit tehetnek ilyen esetekben? Tudják-e a szülők, kihez fordulhatnak segítségért? Mit tehet az iskola?

5. Az ötödik történet a könyv címadó elbeszélése: Szólóhangra. A történet egy zsidó házaspár kislányának életébe enged bepillantást, az édesanya visszaemlékezései alapján. Az édesapát koncentrációs táborba szállítják, onnan hazaérkezve pedig nem találja a helyét a társadalomban. Felvetődik az irodalomban is olyan gyakran feltett kérdés: kiszabadultak-e ezek az emberek valójában a fogolytáborokból? Milyen életet lehet élni Auschwitz után? Megmaradt-e valami szépség? Hihetünk-e a „régik” értékekben? A férfi szörnyű szenvedései, és a család más tragédiái tovább folytatódnak a kislány életében. Az édesanya feltesz egy súlyos kérdést: talán nem is lett volna szabad gyermeket szülnie?

Kricsfalvi Nóra

Susanna Tamaro: Szólóhangra. Európa könyvkiadó, Budapest, 1995.